

Smiselne sistemske spremembe sedanjih zdravstvenih sistemov na splošno in še posebej v Sloveniji

Dorjan Marušič

Zdravstveni zavod Celjenje in Tetras

**Novosti v zdravstvenih sistemih za njihovo večjo učinkovitost
Ljubljana, 13. december 2022**

Preden začnem:

**nastopam kot mednarodni svetovalec in NE kot član Strateškega sveta
ali Zdravstvenega sveta.**

Predstavljeni bodo moji osebni pogledi!

Potek

pogled v preteklost

EU

s pozitivnostjo k problemom

možne rešitve

sklep

Zgodovina

- Reforma zdravstvenega sistema 1992: mešani (javni) zdravstveni sistem
  - Zbiranje sredstev: OZZ + DopZZ
  - Lastništvo: JZZ + Zasebni izvajalci
  - Izvajanje storitev: JZZ + Koncesionarji
- Možno dodatno ZZ ali plačilo iz žepa pri zasebnikih izven javne zdravstvene mreže

Od 2004 člani EU: EU4Health programme 2021-2027

- EU4Health brings an EU added value and complements the policies of the Member States to pursue four general objective representing the ambitions of the programme and ten specific objectives representing the areas of intervention:
- **Improve and foster health**
  - Health promotion and disease prevention, in particular cancer
  - International health initiatives and cooperation
- **Protect people**
  - Prevention, preparedness and response to cross-border health threats
  - Complementing national stockpiling of essential crisis-relevant products
  - Establishing a reserve of medical, healthcare and support staff
- **Access to medicinal products, medical devices and crisis-relevant products**
  - Ensuring that these products are accessible, available and affordable
- **Strengthen health systems**
  - Reinforcing health data, digital tools and services, digital transformation of healthcare
  - Enhancing access to healthcare
  - Developing and implementing EU health legislation and evidence-based decision making
  - Integrated work among national health systems

EU4Health and the European Health Union

EU4Health will pave the way to a [European Health Union](#) by investing in urgent health priorities:

- [response to the COVID-19 crisis](#) and reinforcing the EU's resilience for [cross-border health threats](#)
- [Europe's Beating Cancer Plan](#)
- [Pharmaceutical Strategy for Europe](#)

Other areas, such as health systems' [digitalisation](#), reducing the number of [antimicrobial-resistant infections](#) and improving [vaccination](#) rates will also be boosted.

The EU will expand successful initiatives like the [European Reference Networks](#) for rare diseases and continue to pursue [international cooperation](#) on global health threats and challenges.

The Commissioner for Health and Food Safety, Stella Kyriakides:

... Our standalone EU4Health funding Programme will make **€5.3 billion** available until 2027 to support this process, while more than **€ 40 billion** from the Recovery and Resilience Facility has been earmarked for crucial health projects in our Member States. Success in each of these efforts – from the upcoming **reform of the pharmaceutical rules** to our **Cancer Plan**, to **digital health** and all the **European Health Union flagships** – depends on three things:
collaboration, trust and vision.

(A New Era for Health Care in Cyprus: Embrace, Evaluate, Evolve, Nikosia, 11. 11.2022)

Sodelovanje

Zaupanje

Vizija

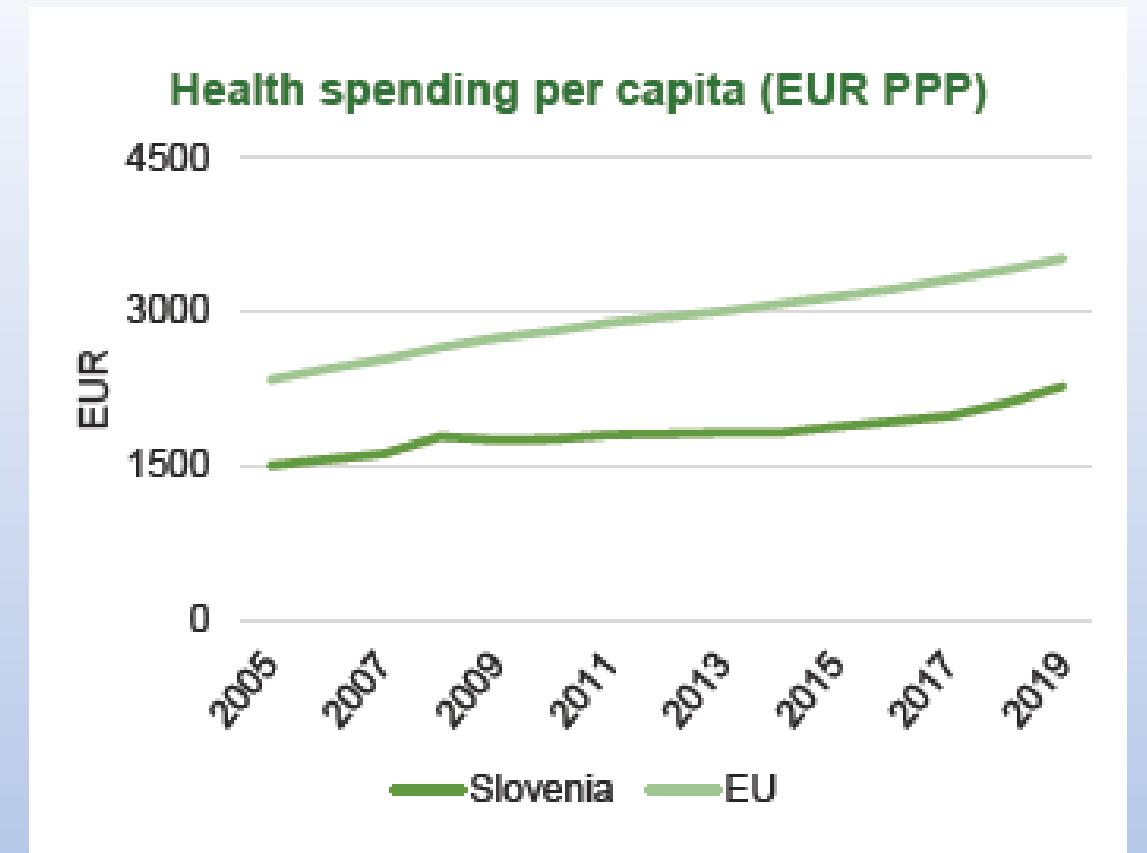
Sodelovanje

Sredstva

- **Vložki v zdravstveni sistem (2020):**

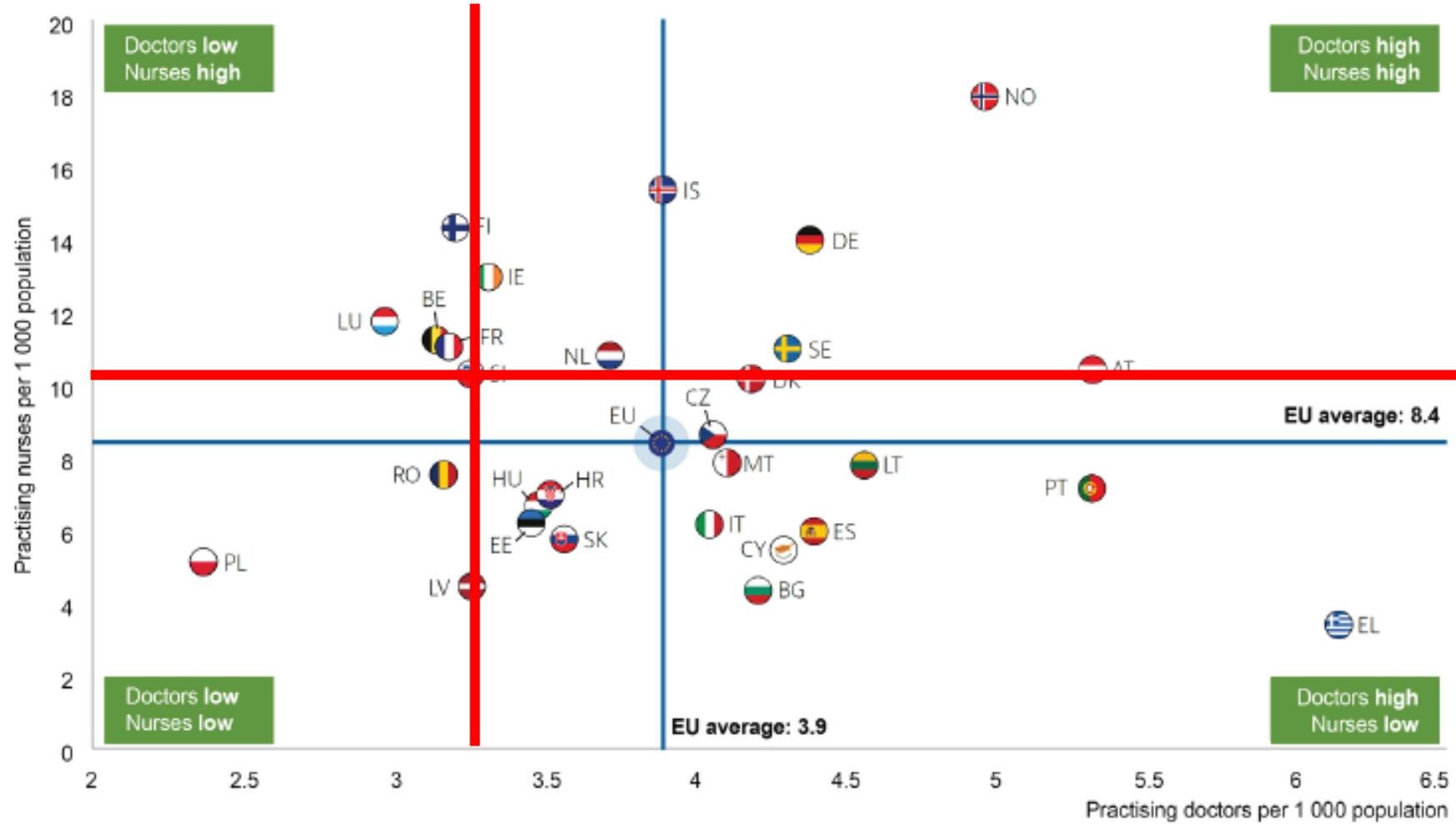
- 4.424 m €¹ (+3,6% glede na 2019); 9,5 % GDP in 3.498 USD na posameznika²; ZZZS (2021): 3.518 mio €³

Vir ¹Statistical office of the Republic of Slovenia, ² OECD 2020, ³ ZZZS 2021

Kader

Figure 3.1. Doctors and nurses per 1000 population, 2019 or latest year available

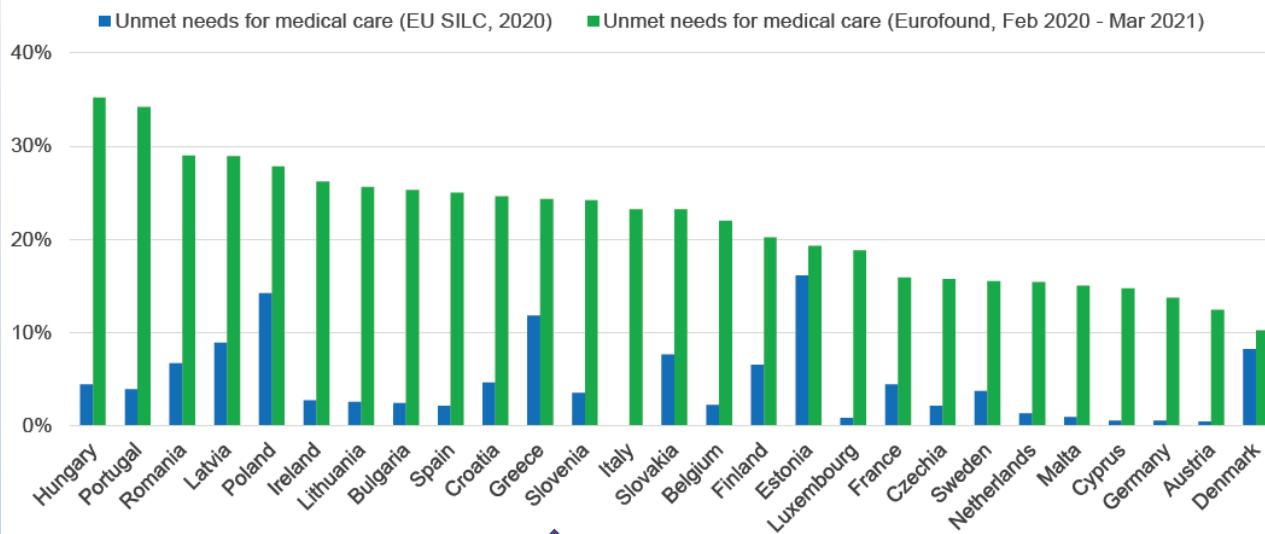

Note: In Greece and Portugal, data refer to all doctors licensed to practice, resulting in an overestimation of the number of practising doctors. In Greece, the number of nurses is underestimated as it only includes those working in hospitals.

Source: Adapted from OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2021), Country Health Profiles 2021 - State of Health in the EU.

Sodelovanje, Zaupanje, Vizija

Figure 1.6. Share of individuals reporting unmet medical care needs

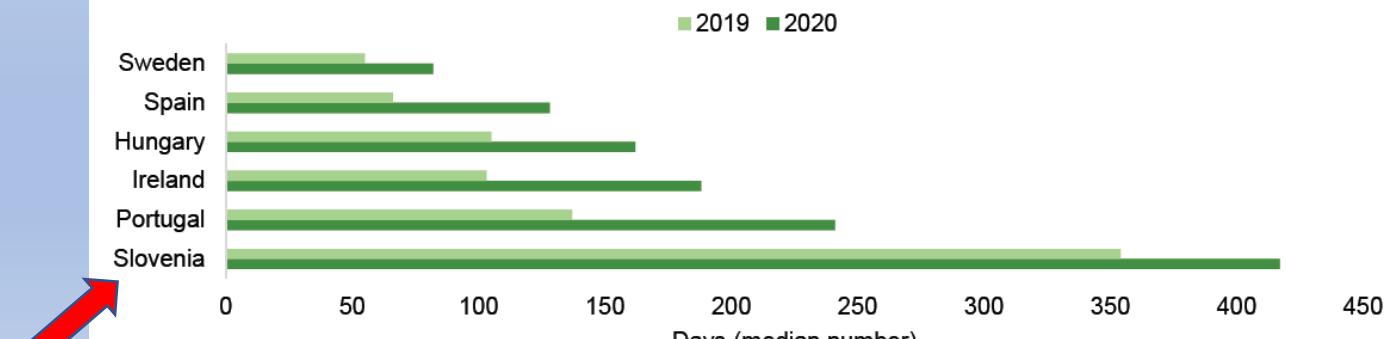

Sources: Eurofound (2020) Eurostat database (EU-SILC – part of the European Pillar of Social Right's Social Scoreboard). Please note that the two indicators are not comparable due to methodological differences¹⁰.

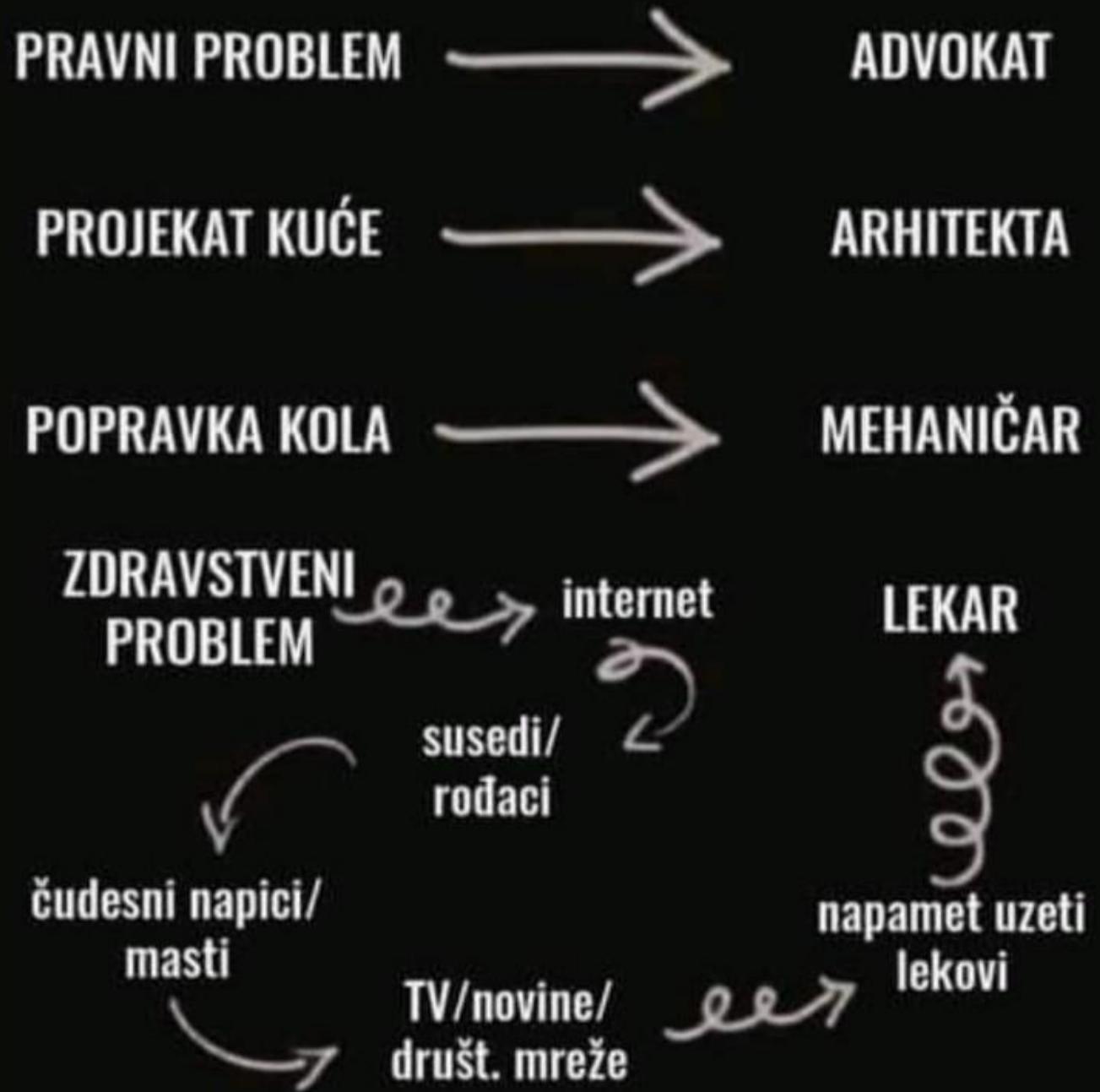
- Postavitev pacienta v središče zdravstvenega sistema za rast kakovosti in postavitev temeljev NaVTEZ.

Figure 1.7. Waiting times for hip replacement surgery, 2019-2020

Source: OECD Health statistics database

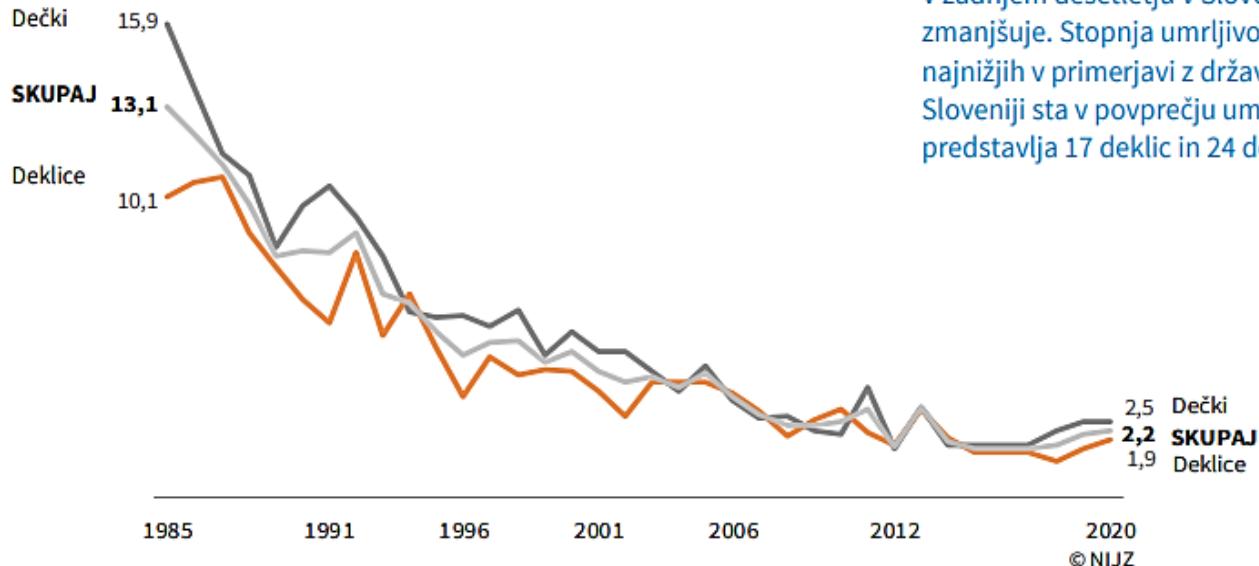
Zaupanje

Sodelovanje, Zaupanje, Vizija

2.1 Slika 5: Umrli dojenčki po spolu, Slovenija, 1985–2020

na 1.000 živorojenih otrok

V zadnjem desetletju v Sloveniji se število umrlih dojenčkov zmanjšuje. Stopnja umrljivosti dojenčkov je v Sloveniji ena od najnižjih v primerjavi z državami članicami Evropske unije. V Sloveniji sta v povprečju umrla 2 dojenčka na 1.000 živorojenih, kar predstavlja 17 deklic in 24 dečkov v letu 2020.

Vir:

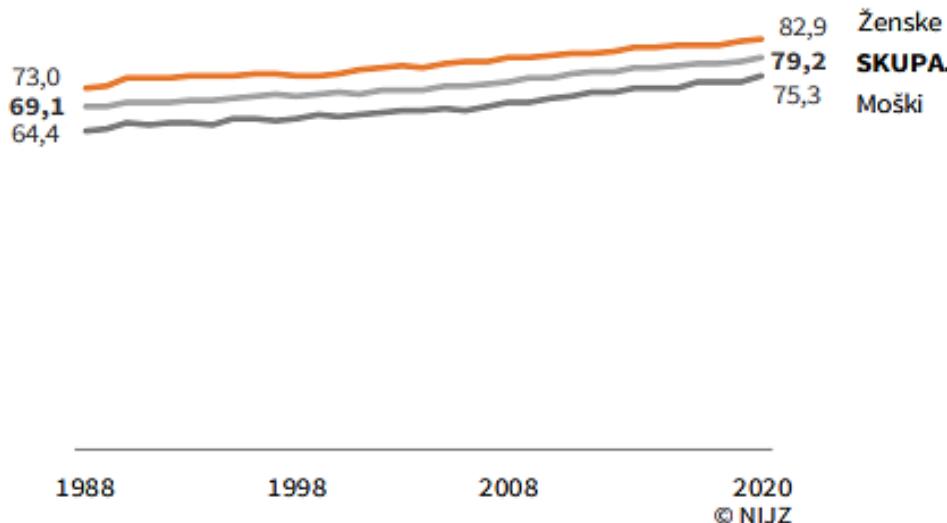
Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)
Perinatalni informacijski sistem

Neonatalna umrljivost novorojenčkov v Sloveniji najnižja v Evropi

Euro-Peristat objavil poročilo o zdravstvenem stanju nosečnic in novorojenčkov v Evropi. Evropske matere so ob porodih čedalje starejše.

Sodelovanje, Zaupanje, Vizija

2.1 Slika 2: Povprečna starost ob smrti po spolu, Slovenija, 1988–2020

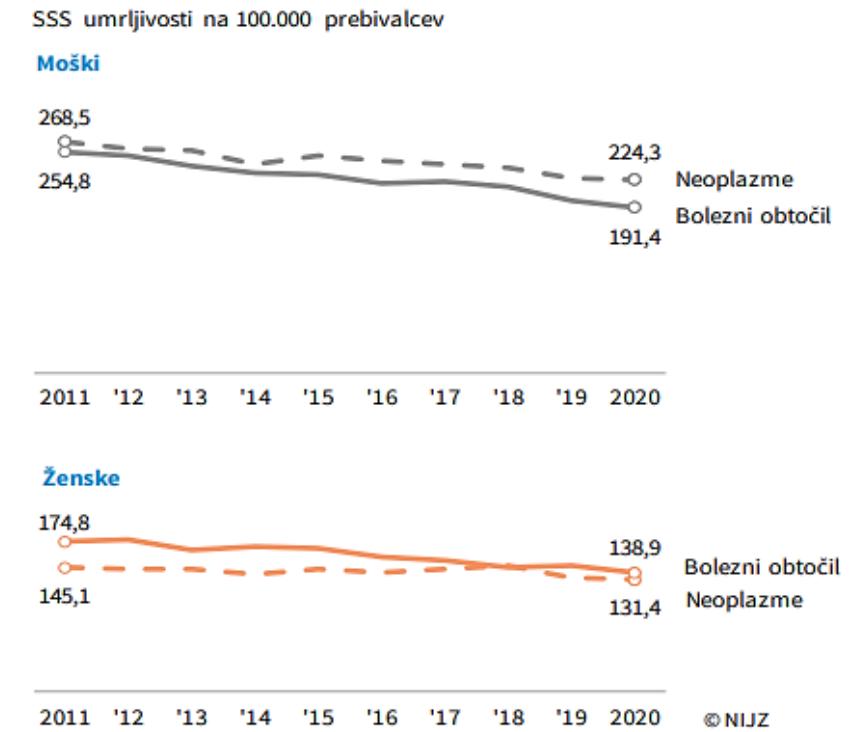

Vir: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

Povprečna starost umrlih se še naprej zvišuje. Tako so v povprečju moški doživelji dobrih 75, ženske pa skoraj 83 let starosti.

1988   1998   2008   2020
© NIJZ

2.1 Slika 1: Vodilna vzroka smrti po spolu, Slovenija, 2011–2020

Vir: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

© NIJZ

V Sloveniji izvajamo dogovorjeno in začrtano Nacionalni program SŽB od leta 2001
Leta 2007: 600 življenj/leto ohranimo s preprečevanjem BSŽ in 600 z zdravljenjem
(intervencije/zdravila)....

Vizija

**Nesposobni so
sposobni sposobne
narediti nesposobne**

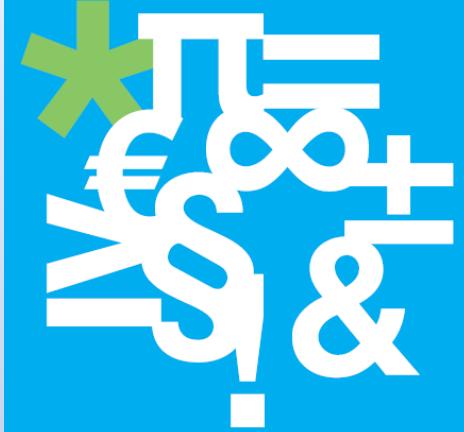
Za vizijo

- Visoki in naraščajoči stroški zdravstvene oskrbe
- (Pre)velika uporaba storitev in dolge čakalne dobe
- Visoka variabilnost v kakovosti med izvajalci
- Počasen (odsoten?) prenos dobrih praks
- Fragmentacija storitev med izvajalci
- „Reforme“ z omejenim učinkom: usmeritev na obvladovanje stroškov ter dodatnih sredstvih za izvajalce in ne povečanju vrednosti zdravstvene oskrbe za pacienta

NaVTEZ

Usmeritve za uvedbo
na vrednosti temelječe
zdravstvene obravnavne

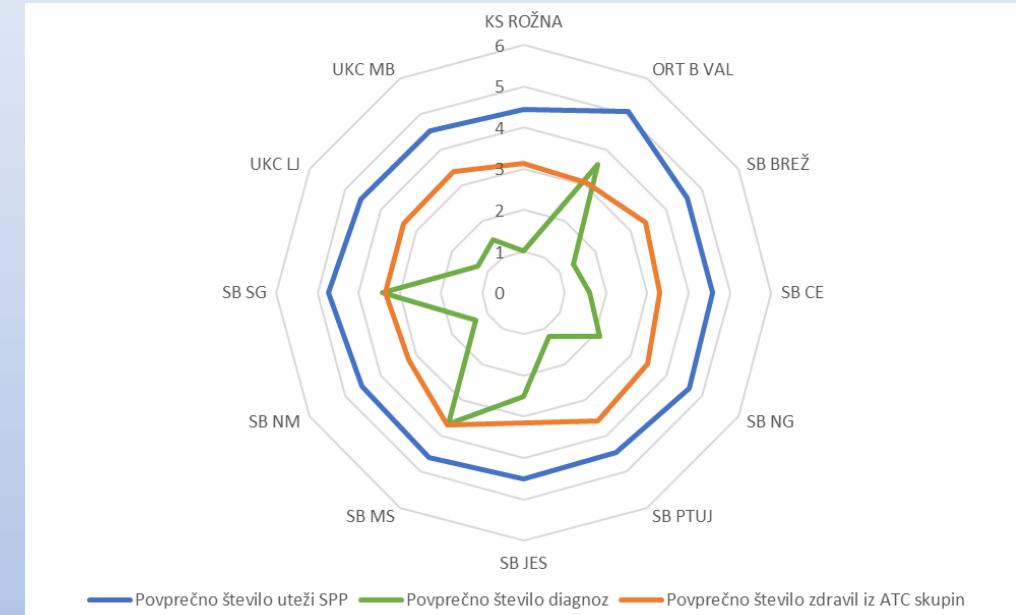
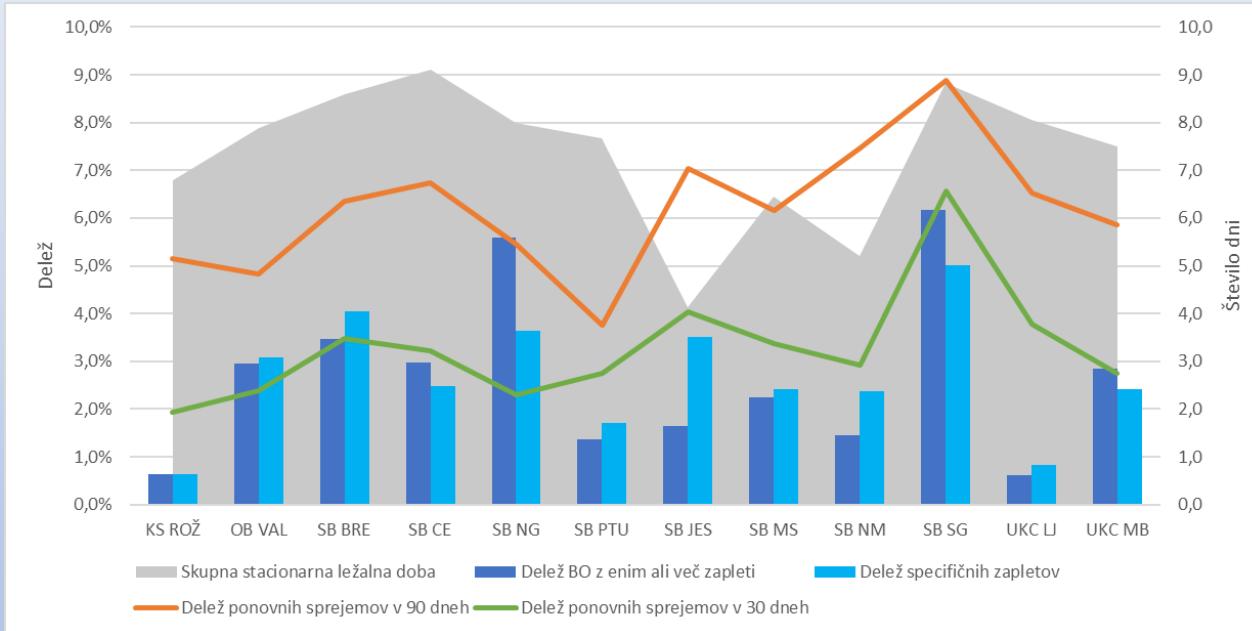
- Nacionalni razpis 2010 (operacija kolka)
  - prvi sistemski pristop k merjenju izidov - prvič uporabljan EQ-5D
  - zdravstveno stanje se je izboljšalo pri 67 % bolnikov, zmanjšalo pri 13 % bolnikov in ostalo nespremenjeno pri 20 % bolnikov.
  - pri optimalnem izvajalcu je vsak pridobil 2.25 QALY
- Leta 2021 je MZ organiziralo nov nacionalni razpis, za katerega so bile pripravljene (prevedene in validirane) nove mere izidov (OKS in OHS), ki pa dejansko niso bile nikoli uporabljene.

Primerjava kazalnikov kakovosti ZZZS

(z dovoljenjem dr. T. Mlakar; vir: prezentacija T. Mlakar, ZZZS spodbuja aktivnosti spremljanja kakovosti, Jesenski posvet v zdravstvu; Bled 7. 10. 2022)

endoproteze kolka zaradi artroze v obdobju 2015-2021

Poročilo o kazalnikih kakovosti bolnišničnih obravnav v ortopediji od 2015 do 2021. ZZZS. Ljubljana. 2022.

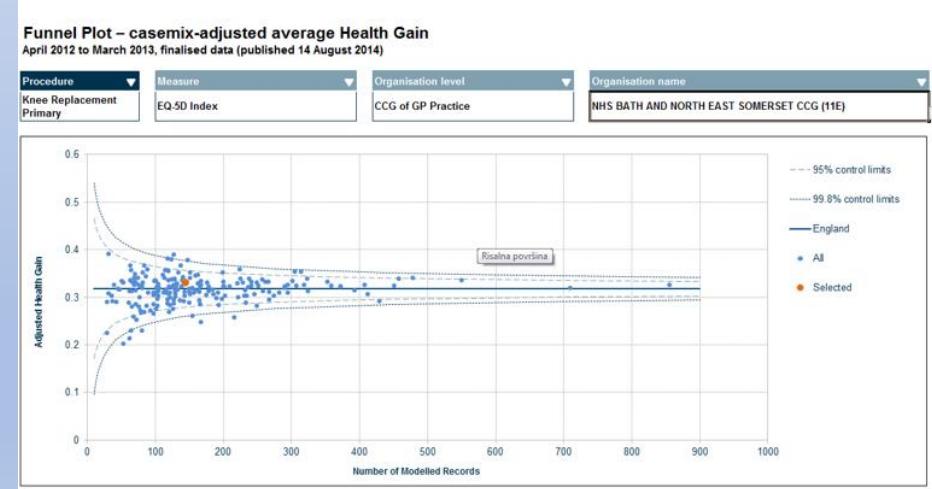
Petkratne razlike v deležu ponovnih operacij zaradi zapletov pri operaciji kolen (Faktencheck Gesundheit, 2019).
Šestkratne razlike pri deležu ponovnih operacij po menjavi kolka (Swedish Hip Arthroplasty Register Report, 2012).

Kazalniki strukture in procesov so vsaj posredno vgrajeni v kalkulativne elemente plačila storitve.
Pacienti so pridobili vsaj delni vpogled, celovit bo omogočem s kazalniki izidov!

Koraki do 2025 ...

- Izbor: visok volumen in vpliv, mednarodni kazalniki in motivirani posamezniki
  - Kardiologija (AH, PFA, srčno popuščanje)
  - Ortopedija (bolečina v križu, kolk in koleno)
- Ekspertna skupina
- Na podlagi obstoječih podatkov ZZZS se postavi standard nudenih uslug s prikazom odklonov kot osnova sklopa storitev za vsakega pacienta ob PP in KP
- Vsak sklop dobi svoj preveden in validiran mednarodni kazalnik IKT podprt – ICHOM, OECD
- Zbiranje, kontrola, analiza in poročanje – spremljanje in ocenjevanje

	Pozitiven gradient	Negativen gradient
Povprečje +/- 2 SD	++	+ -
Povprečje +/- 2 SD	- +	--

Source: <https://digital.nhs.uk>

Sporočila za na pot

- ReForme v svetu niso deležne podpore
- Preobrat je nujen: v zdravstvo moramo pričeti investirati
- Kakovost s pacientom v središču mora postati prva prioriteta zdravstvenega sistema
- Digitalizacija postopno v vsako poro zdravstvenega sistema
- NaVTEZ nagrajuje izvajalce za vrhunske izide, redko kaznujejo za inferiorne izide in prepusti vse prihranke, dosežene in dokazane z uporabo kazalnikov strukture, procesov ali izidov

Trikratna ZAhvala

- organizatorju za povabilo
- avditoriju za pozornost

in

- morebitno(a) vprašanje(a) ...

dorjan.mausic@gmail.com
Skype: marusic.dorjan